

Rodzaje formantów	Formant	Podstawa słotwórcza
przedrostek przyrostek	bez – – ny	dom –
przyrostek	– ina	chłop –
przedrostek	do –	dawać
brak cząstki	∅	dźwig
cząstka o	∅	kamień – łom
przyrostek	– arz	młyn –
przedrostek przyrostek	po – – ić	czern –
przedrostek	po –	znać
przedrostek cząstka o	– owy	przód – język

VI. Podsumowanie lekcji

– Pytanie:
Czym się różni podstawa słotwórcza od wyrazu podstawowego?

– Odpowiedź:

Podstawa słotwórcza może się różnić od wyrazu podstawowego obocznościami.

Polecenie:

Wypisz oboczności, którymi różnią się podstawy słotwórcze wyrazów pochodnych od tematów wyrazów podstawowych.

biały	– bielić	(wymiana a: e; ł: l);
siedzieć	– siedło	(wymiana e: o; dz: d);
podskoczyć	– podskok	(wymiana cz: k);
wiatr	– wietrzyk	(wymiana a: e; r: rz);
szary	– szarzysta	(wymiana r: rz);
kot	– kocina	(wymiana t: c);
gromadzić	– gromadzenie	(wymiana i: e);
ściana	– ścienny	(wymiana a: e).

VII. Zadanie domowe

Розробка уроку з польської літератури для 8 класу

Temat lekcji: Jaką rolę pełni w powieści S. Żeromskiego „Syzyfowe prace” lekcja języka polskiego.

Czas trwania lekcji: 45 min.

Cele lekcji:

poznawczy:

- zapoznanie uczniów z tematem lekcji;
- kreślenie przez uczniów obrazu szkoły rosyjskiej w Królestwie Polskim;
- zapoznanie dzieci z metodami rusyfikacji.

kształcący:

- kształcenie umiejętności wyszukiwania w tekście fragmentów i ich interpretacja;
- rozwijanie zamiłowania do estetycznego wystawiania się w mowie i piśmie;
- umiejętność analizy i interpretacji dzieła literackiego;
- sporządzanie notatki;
- umiejętność zrozumienia sensu bohaterstwa, patriotyzmu.

wychowawczy:

- kształcenie postawy patriotyzmu i poczucia narodowości;
- docenianie wartości ojczystej kultury, literatury.

Metody nauczania: pogadanka.

Formy pracy: zbiorowa, indywidualna.

Pomoce: tekst utworu S. Żeromskiego „Syzyfowe prace”.

TOK LEKCJI

I. Czynności porządkowo-organizacyjne

II. Zapisanie tematu lekcji na tablicy i w zeszytach

III. Przypomnienie przez kilku wybranych uczniów obrazu szkoły rosyjskiej w Królestwie Polskim

1. Wiejska szkoła w Owczarach ma na celu wynarodowienie ludności wiejskiej; Wiechowski, gorliwy rusyfikator, uczy czytania i pisania po rosyjsku oraz śpiewy w języku rosyjskim w celu „wciósania w ucho pieśni cerkiewnej”, gdy się prywatnie zajmuje Marcinkiem, także uczy go po rosyjsku.

2. Gimnazjum w Klerykowie:

- zasada selekcji uczniów do klasy wstępnej odbywa się według stopnia zamożności rodziców; manipulacje Borowiczowej w celu umieszczenia syna w gimnazjum, łapówka w formie korepetycji;
- język rosyjski językiem wykładowym, oprócz religii; przygotowanie się z języka rosyjskiego pochłania uczniom najwięcej czasu, przedmiot nie cieszy się ich sympatią;
- nie wolno mówić w szkole po polsku, tylko po rosyjsku;
- język polski przedmiotem nadobowiązkowym; uczone rozbiórów gramatycznych w języku rosyjskim i tłumaczono teksty polskie na język rosyjski;
- zapraszano uczniów do teatru, częstowano słodyczami i przedstawiano wysokim osobistościom;
- na lekcjach historii nauczyciele kpią sobie z dziejów Polski, ukazując jej nieudolność do samodzielnego bytu państwowego; historii mogą uczyć tylko Rosjanie;
- wpajano uczniom, że wszystko co polskie jest złe i zacofane;
- panuje metoda pamięciowa służąca dziełu rusyfikacji;
- istnieje przewaga języka greckiego i łaciny nad przedmiotami matematyczno-fizycznymi i ogromna lektura z literatury rosyjskiej;



– panuje donosicielstwo, kłamstwo, szpiegostwo, nadzór nad stacjami uczniowskimi; składano uczniom „wizyty” o różnych porach dnia i nocy;

– straszono uczniów, stosowano kary cielesne, zamykano w tzw. kozie.

IV. Przypomnienie przez kilku wybranych uczniów metod rusyfikacji, stosowanych wobec polskiej młodzieży

1. Sposoby jednania sobie polskich uczniów, które polegają na obdarzaniu tych bardziej podatnych przywilejami i wyróżnieniami, nie są zbyt niebezpieczne, bo łatwe do zdemaskowania.

2. Ukazywanie atrakcyjności kultury rosyjskiej przy ukrywaniu dorobku kultury polskiej stanowi groźniejszą metodę; literatura rosyjska w intencji rusyfikatorów staje się narzędziem pomniejszania wartości kultury polskiej.

V. Przypomnienie przez kilku wybranych uczniów, lekcji języka polskiego

Po świętach Bożego Narodzenia uczniowie zastają w klasie nowego kolegę. Jest nim Bernard Zygier, wydalony z warszawskiego gimnazjum za czytanie polskiej literatury. Z miejsca otoczono go szczególną opieką i nie pozwalano mu zbliżać się do kolegów.

Wywołany do odpowiedzi na lekcji języka polskiego odpowiada bardzo ładnie i przyznaje się, że w jego poprzedniej szkole uczniowie sami potajemnie czytali utwory z literatury polskiej. Nauczyciel, chcąc zmienić temat rozmowy, każe mu wyrecytować jakiś wiersz. Zygier recytuje „Redutę Ordona” A. Mickiewicza.

Uczniowie bardzo zasluchani skupiają się wokół niego, tylko Borawicz czuje się źle. Przeżywa wstrząs, przypomina mu się opowieść Nogi o powstańcu. Spod powiek nauczyciela kapią łzy. Odtąd Zygier wywiera na kolegów duży wpływ. Zakładają oni koło młodzieży patriotycznej, spotykają się na „Górcze” i doksztalczą się pod kierunkiem Zygiera. Wśród nich znajduje się również Marcin Borawicz. W klerykowskich wychowankach budzi się uśpiony przez Moskali duch narodowy. Marcin nie może sobie darować dawnej uległości i rusyfikatorstwa. Przy okazji mści się na Majewskim. Gdy ten idzie szpiegować uczniów, zdejmuje mu kładkę z rzeki, by nie mógł przez nią przejść, obrzuca go grudami ziemi i ostrzega kolegów, by nie wpadli w pułapkę, gdyż zostali wysledzeni.

VI. Podsumowanie. Wspólnie redagujemy notatkę. Rola języka polskiego w powieści S. Żeromskiego „Szyfowe prace”

1. Zmiana poglądów młodzieńczych na rzeczywistość.
2. Kult dla bohaterskich postaw patriotów polskich.
3. Budzenie w młodzieży świadomości narodowej.
4. Podstępna walka o zachowanie języka i tradycji narodowościowej.

VII. Praca domowa

Proszę w domu zastanowić się nad sposobami walki młodzieży polskiej z rusyfikacją i historią jej dojrzwania.